

Suomen luonnonsuojeluliiton
Virtain-Ruoveden yhdistys ry
c/o Larissa Heinämäki
Havangantie 418
34710 Vaskivesi
p. 040 776 2797

HALLINTOVALITUS

3.1.2020

Petri Kokkonen
Jenni Horttanainen
Linnunlaulunkuja 9 D 9
36110 Ruutana
p. 050 344 6101

Vaasan hallinto-oikeus

vaasa.hao@oikeus.fi

Asia

Hallintovalitus Ruoveden kunnan ympäristölautakunnan 27.11.2019 tekemästä päätöksestä koskien § 68. Päätöksen antopäivä on 03.12.2019.

Ruoveden ympäristölautakunta hyväksyi päätöksellään Arto Moision hakeman maa-ainelain ja ympäristönsuojelulain mukaisen yhteisluvan maa-ainesten ottamiseen sekä kiviaineksen murskaukseen Ruoveden kunnan alueella, Pohjan kylässä tilalla Moisionlisä (702-416-11-0). Lisäksi hankkeelle on myönnetty lupa muutoksenhausta huolimatta.

Allekirjoittajat vaativat sekä yhteislupapäätöksen että luvan muutoksenhausta huolimatta kumoamista ja lupahakemuksen hylkäämistä.

Perustelut

Pirkanmaan maakuntakaava 2040

Vahvistetussa maakuntakaavassa (tullut voimaan 29.5.2017) aluetta ei ole osoitettu maa-ainesten ottoalueeksi.

Alue on osoitettu tärkeäksi vedenhankintaan soveltuvaksi pohjavesialueeksi. Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, etteivät ne vaaranna pohjaveden laatua, määrää tai vedenhankintakäyttöä.

Edellä mainitun vuoksi se on osoitettu myös teknisen huollon kehittämisen kohdealueeksi. Merkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, joilla tulee varautua seudulliseen vedenhankintaan.

Allekirjoittajien mielestä myönnetty ottolupa on maakuntakaavan vastainen, sillä se vaarantaa alueen vedenhankintakäytön.

Pohjavesialue

Siikakankaan alueesta on tehty perusteellinen selvitys ja suunnitelma *Siikakankaan pohjavesialueen soveltuminen vedenhankintaan ja maa-ainesten ottamisen yleissuunnitelma* (jatkossa yleissuunnitelma) Ruoveden kunnan, Turun yliopiston ja Ely-keskuksen yhteistyönä (liite 3). Suunnitelma on valmistunut vuonna 2017.

Suunnitelmassa todetaan että pohjaveden pinnankorkeuden vaihteluväli alueella voi olla jopa 1,00 – 1,50 m vuodessa. Havaintopisteet ovat sijoitettuina ottamisalueelle tai sellaisen läheisyyteen. Seurannan perusteella ottamistoiminnalla ”näyttäisi olevan vaikutusta pohjaveden vaihteluvälin suuruuteen vuositasolla” (s.35). Lupapäätöksessä (liite 1, s. 3) kerrotaan että maatutkaluotauksen perusteella ottoalueen pohjaveden pinnan olevan tasolla + 159...+161 ja alimmaksi ottotasoksi on määritelty +165. Päätöksestä ei selviä onko alimman ottotason määrittelyssä otettu huomioon pohjaveden pinnankorkeuden vaihtelu. Missään ei ole myöskään arviota, miten paljon uusi, laaja ottoalue tulee vaikuttamaan pohjaveden pinnankorkeuden vaihteluihin.

Yleissuunnitelmassa (s. 55) suositellaan pitämään maanpinta mahdollisimman luonnontilaisena:

”Pohjaveden suojelun kannalta on tärkeää säilyttää maanpinta luonnontilaisena mahdollisimman laajasti Siikakankaan alueella. Vaikka yksittäinen maa-ainesten ottamishanke olisikin laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan vähäinen, voi usean erillisen hankkeen sijoittuminen samalle alueella aiheuttaa merkittäviä muutoksia pohjaveden muodostumisolosuhteisiin ja laatuun (Hatva et al. 1993).”

Ja edelleen yleissuunnitelman suositus:

”Jotta maa-ainesten ottamisesta ei aiheutuisia haitallisia vaikutuksia pohjaveden laatuun tai määrään, tulee mahdollisten uusien alueiden käyttöönotto tapahtua vasta silloin, kun käytöstä poistuneet ottamisalueet on saatu jälkihoidettua siinä määrin, etteivät ne enää aiheuta merkittävää riskiä alueen pohjavedelle.” Käänteisesti tämän voisi sanoa että mikäli uusia alueita otetaan käyttöön ilman että käytöstä poistuneet alueet on jälkihoidettu turvallisiksi, aiheuttaa se haitallisia vaikutuksia pohjaveden laatuun ja määrään.

Pirkanmaan vesihuollon kehittämissuunnitelmassa on esitetty yhtenä vaihtoehtona Siikakankaan pohjavesialueen hyödyntämistä Tampereen ja kehyskuntien vedenhankinnassa (yleissuunnitelma s. 49). Pohjavesivarannon turvaamiseksi alueelle ei saisi myöntää maa-ainesten ottolupia enempää kuin siellä nyt on.

Valituksen jättäjien mielestä pohjavedelle aiheutuu vakavasti otettava pilaantumisvaara, kun alueella käytetään työkoneita ja laitteita, joilla on rikkoutumisvaara (hydrauliikkaletkut, vaihteistoöljyt, polttonesteet), siitä huolimatta että ne on huomioitu lupamääräyksissä. Tästä esimerkkinä Siikakankaan havaintopisteillä ylittyneet mineraaliöljyjen pitoisuudet (s. 45,

taulukko 6) sekä ottoalueelta löytyneet öljyvalumat (yleissuunnitelma s. 46, kuva 46, s. 47, kuva 47).

Lainaus yleissuunnitelmasta:

"Lähes jokaisella alueella, missä havaittiin polttoainesäiliö, oli myös havaittavissa huomattavia puutteita maaperäsuojauksissa" (s. 58). Kertooko tämä enemmän valvonnan tasosta vai yrittäjien etiikasta? Selvää on, että riskit pohjavedelle kasvavat, mitä enemmän alueella on toimintaa.

Yleissuunnitelmassa mainitaan Siikakankaan pohjavesialueelta löydetyn ruhjevyyöhykkeen, "jolla voi olla vaikutusta Siikakankaan pohjavesialueen hydrogeologisiin olosuhteisiin" (s. 11). Kartta 9 osoittaa ruhjevyyöhykkeen sijainnin, joka on aivan aiotun ottoalueen vieressä, sen länsipuolella. Mikäli ruhjevyyöhykkeellä on vaikutusta pohjavesialueen hydrogeologisiin olosuhteisiin, voiko 680 000 m³:n maa-aineksen otto lähialueelta vaikuttaa siihen? Ja jos, niin miten?

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on lausunnossaan suositellut kahden metrin sorakerroksen jättämistä kallioalueen päälle toiminnan päätyttyä. Lupamääräyksissä sitä ei kuitenkaan vaadita. Allekirjoittajien mielestä se on perusteltu vaatimus, joka mahdollistaa puiden kasvun vähäravinteisella kasvupaikalla sekä turvaa osaltaan pohjavettä. **Lupamääräyksiin tulee lisätä vaatimus kahden metrin sorakerroksen jättämisestä kallioalueen päälle.**

Siikakankaan soranotto

Suunnitelman mukaan alueella on ollut ottamistoimintaa 1980 luvun alusta alkaen (s. 51). Vuoden 2017 alussa voimassa olevia maa-aineslupia oli alueella 11 kappaletta ja yksi vireillä oleva sekä käytöstä poistuneita alueita yhdeksän. Ottamistoiminnan yhteenlaskettu pinta-ala Siikakankaan alueella on myönnetty lupa mukaanlukien 113,9 ha, joka kattaa n. 7 % koko pohjavesialueen pinta-alasta. Selvityksen mukaan voimassa olevia maa-aineslupia on yhteensä 44,9 hehtaarille ja alueita, joille lupa on myönnetty mutta toimintaa ei ole aloitettu, on 11,6 ha + nyt myönnetty lupa 15,2 ha eli yhteensä 26,8 ha.

Selvityksessä mainitaan myös, että alueelta oli mahdollista ottaa maa-aineksia vuoden 2017 aikana voimassa olevien lupien mukaisesti 1,9 miljoonaa kiintokuutiometriä.

Nyt ottamisluvan saanut alue on suuri ja irrallaan muista ottamisalueista. Se ei sijoitu yleissuunnitelman suosittelemalle alueelle (s. 54, kuva 52). Yleissuunnitelmassa suositellaan maa-ainesten ottamisalueiden sijoittamista jo luvitettujen alueiden läheisyyteen ja sellaisille alueille missä ottotoiminta on mahdollisimman tehokasta huomioon ottaen pohjaveden suojelu. Edelleen suositellaan myöntämään lupia nykyistä pienemmille alueille. Nyt myönnetty lupa-alue kuuluu alueen suurimpiin.

Allekirjoittajien mielestä Siikakankaalle tulisi tehdä ympäristövaikutusten arviointi koskien maa-ainesten ottoa

pohjavesialueella. Alueella on monia toimijoita, ottoalueet ovat pirstoutuneet eri puolille aluetta ja vaara pohjaveden pilaantumiselle on todellinen. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) käynnistymiskynnys ylittyy Siikakankaalla selkeästi sekä ottoalueiden pinta-alan että ottomäärien suhteen. YVA prosessi varmistaisi alueen pohjaveden ja luontoarvojen suojelua sekä ohjaisi maa-ainesten ottoa.

Luontoarvot

Lupahakemuksessa mainitaan että alueella ei ole erityisiä luontoarvoja. Kuivahkolla mäntykankaalla ei karuna luontotyyppinä voi olettaakaan olevan kovin ihmeellisiä luontoarvoja, erityisesti kun puusto on hakattu pois. Mäntykangas itsessään luontotyyppinä on arvokas valtakunnallisesti silmällä pidettävälle kehrääjälle ja uhanalaiselle kangaskiurulle, joiden tärkeää esiintymisaluetta Siikakangas on. MAALI-alue (liite 4) on rajattu ottamisalueen ulkopuolelle, mutta aluerajaus ei tarkoita etteivätkö lintulajit voisi esiintyä alueen rajauksen ulkopuolella. **Lajien esiintyvyys ottoalueella tulee selvittää ennen toiminnan aloittamista.** Tämän vuoksi lupaa ei tule myöntää muutoksenhausta huolimatta. **Lisäksi aika, jolloin murskausta ei saa suorittaa, tulisi ilmoittaa tarkkoina päivämäärinä ja siten että häiriötä pesiville linnuille ei varmasti aiheudu.**

Ympäristön kestävä kehitys

Maa-aineslain ensimmäisessä pykälässä kerrotaan lain tarkoitus: ”Tämän lain tavoitteena on aineiden otto ympäristön kestävä kehitystä tukevalla tavalla.” Ottoalue on nykyisellään luonnontilainen eli siinä ei ole ollut aiempaa ottotoimintaa. Tällaiset alueet tulisi säästää ja kohdistaa ottotoiminta sellaisille alueille joissa ympäristö on jo turmeltunut kyseisen toiminnan seurauksena. Maa-aineslupa nyt kyseessä olevalle alueelle ei tue ympäristön kestävä kehitystä.

Siikakankaan maa-ainekset viedään pääosin Tampereelle, noin 70 kilometrin päähän. Hakemuksessa on laskettu energian käyttöä ja päästöjä ilmaan, mutta kuljetuksen aiheuttamaa energian kulutusta ja ilmastopäästöjä ei ole otettu laskelmiin mukaan. **Maa-ainesten kuljettamisesta aiheutuu kuitenkin suurin osa toiminnan aiheuttamista päästöistä, ne olisi tullut ottaa laskelmiin mukaan.**

Maa-ainesten otto ei ylipäänsä ole kestävä kehitystä, vaan tilalle tulisi kestävästi kehittää vaihtoehtoisia materiaaleja, tuotettuna lähellä käyttöpaikkaansa. Lainsäädäntö on tältä osin jäänyt jälkeen.

Melu

Maa-ainesten ottoalueella on tarkoitus suorittaa kiviaineksen murskausta siirrettävällä murskauslaitoksella. Kiviaineksen murskaus ja seulonta aiheuttavat monotonista, jatkuvaa meteliä, joka kantautuu kauas syntypaikastaan. Siikanevan soidensuojelualue on retkeilijöiden suosiossa ja murskaus tulee aiheuttamaan suuren muutoksen suon äänimaailmaan,

puhumattakaan lähimaaston äänimaailmasta. Melulla on haitallisia vaikutuksia terveyteen ja voi kuvitella mitä se aiheuttaa henkilölle, joka hakee rauhaa suon hiljaisuudesta. **Siikakankaalla ei tulisi suorittaa murskausta lainkaan, vaan se tulisi tehdä jossain muualla, siihen paremmin soveltuvalla alueella.**

Ottoalueelta noin 900 metriä pohjoiseen sijaitsee lomakiinteistö (kartalla Ruhanen, nimetty sittemmin Ahosvuoreksi, 702-416-10-1), jonka käyttöön murskaustoiminnan melu ja mahdollinen pöly tulevat vaikuttamaan oleellisesti. Kiinteistön omistaja ei ole saanut tietoa hankkeesta, vaikka se on ottoaluetta lähinnä oleva rakennus koko alueella.

Muuta

Ruoveden kunnan ympäristölautakunnan pöytäkirjaan ei ole liitetty muutoksenhakuohjetta.

Yhteenveto

Allekirjoittajat vaativat ensisijaisesti sekä yhteislupapäätöksen että luvan muutoksenhausta huolimatta kumoamista ja lupahakemuksen hylkäämistä.

Toissijaisesti allekirjoittajat vaativat valitustekstissä vahvennetulla tekstillä ilmaistujen seikkojen toimeenpanoa.

Virroilla 3.1.2020

Larissa Heinämäki
puheenjohtaja
Virtain-Ruoveden luonnonsuojeluyhdistys ry

Petri Kokkonen
Kiinteistön 702-416-10-1 omistaja

Jenni Horttanainen
Kiinteistön 702-416-10-1 omistaja

Liitteet

- Liite 1 Ruoveden ympäristölautakunnan päätös 27.11.2019
- Liite 2 Ruoveden ympäristölautakunnan pöytäkirja 27.11.2019 § 68
Vain sähköisenä linkkinä:
<http://kunta.ruovesi.fi/dynastia/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting&id=2019804>
Viitattu 3.1.2020
- Liite 3 Yleissuunnitelma eli Siikakankaan pohjavesialueen soveltuminen vedenhankintaan ja maa-ainesten ottamisen yleissuunnitelma, 2017
- Liite 4 BirdLife Suomi, Maakunnallisesti tärkeät lintualueet, Pirkanmaa
Vain sähköisenä linkkinä:
<https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/maali/yhdistysten-maali-raportit/>
Viitattu 3.1.2020